

La crisi ha tingut efectes sobre la celebració del centenari de l'Institut del Teatre?

—Per descomptat, tot i que cal dir que de moment salvem els mobles. El centenari s'ha concebut sense la més mínima dosi de castell de focs. No hi ha ni una sola bengala. I està reduït estrictament a allò que són esglaons, plataformes, que permeten avançar en la línia prevista. És a dir, no hi ha cap cosa efímera. Originàriament hi havia hagut una previsió molt més festiva i ara fem un centenari bastant espartà. Però molt útil. No hi ha res que no comporti un salt endavant en algunes de les direccions que ens interessa desenvolupar.

—L'aparició de l'Institut del Teatre, en aquell 1913, què representa?

—Forma part de l'empenta institucionalitzadora de Prat de la Riba, tot i que es funda un anys abans de la creació de la Mancomunitat. De la mateixa manera que l'Institut d'Estudis Catalans també es crea abans. Prat comença la seva obra a partir de la Diputació de Barcelona. Cal remarcar que l'IEC i l'Institut del Teatre són cosins germans en el sentit que participen d'una mateixa voluntat troncal en relació amb la llengua. Mentre l'IEC és la gran plataforma de normalització de la gramàtica i del lèxic, l'Institut del Teatre tindria com a missió, en relació amb la llengua, i a banda de la normalització de l'escena catalana, la cura respecte de la prosòdia, de la música de la llengua, de la dicció, de la llengua viva, de la llengua parlada. Dels registres de la llengua parlada, que són tan importants com l'estàndard. La socialització de la llengua es produeix més sovint a través dels argots, com els juvenils, que no pas la llengua estàndard. Allò que fa permeable, que enllamineix una llengua, sovint és l'argot juvenil o d'altres argots.

—La prosòdia. Hi ha un històric text de Joan Coromines i no moltes coses més. Ha estat una preocupació preferent de l'Institut del Teatre?

—Ho és. De veu i dicció hem tingut un departament molt ferm amb la Coralina Colom en el camp de la veu i la Rosa Victòria Gras en el camp de la prosòdia. Són les dues matriarques d'un departament molt potent. Ara estan jubilades però hi han creat escola. Sempre ha estat un tema troncal pel que fa al teatre de text, un tema bàsic. Hi

Jordi Font és el director de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona, fundat ara fa cent

“L'Institut del Teatre té la sort de no estar sotmès a la cotilla universitària”

ha un salt de l'època de la resistència i l'amateurisme a un teatre més complex i rigorós. Així i tot no estem prou satisfets. Cal anar més enllà. Precisament estem treballant ara amb l'IEC, amb la idea que hi participi també el director del TNC, Xavier Albertí, la Secció Filològica i el nostre departament de veu i dicció, amb vista a aprofundir en la qüestió de la prosòdia, a escatir la musicalitat específica del català. Per exemple, entre en Borràs i la Xirgu hi ha un

tall, un tall positiu. La Xirgu fa l'esforç de retornar a la musicalitat pròpia de la llengua catalana; Borràs, en canvi, encara està molt contaminat de la retòrica, de la declamació, del teatre castellà. Es tracta d'avançar en aquesta direcció. Com explica Xavier Albertí, a tots se'ns fa fàcil recordar la música del francès, de l'italià. La del francès és la de Flo-tats, en realitat: fa una cabreta. Bé, cal acotar, conrear la musicalitat específica de la nostra llengua. I penso que tan

L'Institut del Teatre celebra el seu centenari. Va ser fundat l'any 1913 per una Diputació de Barcelona presidida per Enric Prat de la Riba. Jordi Font Cardona (Barcelona, 1949), llicenciat en geografia i història i gestor cultural de llarg recorregut, n'és el director general des del 2002.

anys.

important com això és treballar també en els argots, sobretot els juvenils. Una llengua es llatinitza quan es té només estàndard acadèmic i una llengua és viva, es socialitza, s'estén i guanya nous parlants en la mesura que és permeable a la societat i per tant genera argots. Hi ha una feina a fer, que ja fan els grups musicals, però l'han de fer també els dramaturgs, els creadors de programes televisius, etc.

—**Va reeixir l'Institut del Teatre, en els seus inicis?**

—Absolutament. El primer objectiu era la llengua. Però Adrià Gual era molt més que això, crea el nou centre com a plataforma modernitzadora de l'escena catalana, no com a plataforma de formació, només, amb funcions de recerca, de creació, de conservació del patrimoni escènic i de difusió. És a dir, constitueix una plataforma polièdrica que desenvolupa funcions diverses i genera sinergies molt potents que repercuteixen d'una forma dràstica en

l'escena catalana. En aquest sentit és un èxit. És un enorme finestral que s'obre i que transforma radicalment l'escena catalana. Hi ha una altra qüestió i és que estem parlant, sobretot des del 1904, de l'hegemonia absoluta del noucentisme, estèticament parlant, entès a la manera dogmàtica d'Ors. És un moment que els modernistes són sistemàticament substituïts a tot arreu. I en canvi es produeix la paradoxa que a l'hora d'instaurar una plataforma tan important com aquesta, Prat i Duran i Ventosa trien un modernista, un modernista com no ho podia ser més, un significat modernista. És un fet significatiu de la mentalitat oberta de Prat, més oberta que no pas la dels guardians del noucentisme. Un cas similar el trobem a l'Escola del Treball, encarregada a Rafael Campalans, un socialista. És a dir, Prat es planteja l'obra de govern com una obra on cal implicar la gent que més en sap.

—**A l'Institut del Teatre, durant la Transició es va fer una transició o una ruptura?**

—Una ruptura. Abans de la transició política s'hi produeix una ruptura democràtica. El mateix 1970 hi ha una revolta i es veuen tan impossibilitats de controlar-la, que substitueixen el director i nomenen Hermann Bonnín, que apareix com un personatge reconegut pels revoltats i per tant pot reconduir la situació. És la refundació de l'Institut del Teatre, el retorna a l'esperit primigeni, però també un esperit al servei de les necessitats del moment, que és el combat per la democràcia i, finalment la desclosa de la nova escena catalana a partir del teatre independent, sobretot l'Adrià Gual, i el mateix Institut en aquesta època. L'Institut fa una funció galvanitzadora que el converteix en el caliu on es germina tot l'esclat del teatre de la Transició i de la democràcia. D'allà surt tot, Els Joglars, els Comediants, el Lliure mateix... Bonnín té la saviesa d'agafar el bo i millor de tot el que belluga, tant en teatre com en dansa, i això fa que l'Institut es converteixi en un desencadenant del que serà el teatre posterior, el de la normalitat.

—**L'etapa actual del centre ve determinada per...?**

—Sobretot, pels fets següents: el desdoblament de l'Institut en les quatre escoles, dues d'estudis superiors en art dramàtic i en dansa, una tercera d'estu-

dis professionals en dansa i una quarta d'estudis tècnics en les arts de l'espectacle; els estudis de postgrau, amb un màster que condueix al doctorat; la sistematització del fons museístic; la creació de la jove companyia IT Dansa; el nou edifici, naturalment, i el procés cap al ple reconeixement universitari dels estudis artístics superiors i, per tant, dels escènics, bo i respectant la nostra singularitat, un procés que liderem nosaltres a nivell estatal. Aquest desplegament, fet i fet, és una nova traducció, més potent que mai, de l'ideal fundacional. No som una escola, som una plataforma polièdrica amb moltes dimensions i moltes línies d'incidència a favor de l'actualització de l'escena catalana.

—**Quines en serien les principals?**

—De formació, recerca, creació i innovació, conservació del patrimoni escènic documental, bibliogràfic i museístic, i també de reflexió i de debat, amb elaboració de propostes.

—**Què demanàveu que es respectés dels vostres estudis, en adquirir el nivell d'estudis superiors?**

—Les constants vitals dels nostres ensenyaments, les condicions que fan que aquests ensenyaments visquin i no sucumbeixin a la docència reglada, a l'encotillament que pateixen la universitat catalana i espanyola. Dos exemples. Nosaltres necessitem mantenir ràtios baixíssimes, en el nombre d'alumnes per professor, i a la universitat seria molt difícil de mantenir. L'altre exemple és el professorat. Mentre que a la universitat només els doctors poden exercir càrrecs de responsabilitat, nosaltres volem que ho puguin fer professionals en exercici reconeguts, per la qualitat de la docència. Ara, sense estar sotmesos a la cotilla universitària som competents per a impartir graus i màsters, som com facultats. Només hi hem de concertar per desenvolupar el doctorat, que és també raonable, per preservar l'espai comú de la recerca. Fa uns quinze anys tenim un màster d'iniciació al doctorat que és la nostra màquina de fer doctors, que també ens en calen. No és que estiguem en contra de tenir els doctors preceptius, és que el que volem és que el professional en exercici pugui exercir les mateixes funcions que aquest doctor. Si només el podem tractar com a professor associat, que és una misèria, no el podem captar.

—En l'apartat de recerca, compteu amb un projecte nou, el PRAEC. Quan en veurem els primers resultats?

—L'any que ve. El liderem nosaltres. És molt important. El porten Jordi Coca i Guillem-Jordi Graells. Se'ns han associat 13 universitats de la Xarxa Vives i el IEC. No disposàvem d'un coneixement sistemàtic i complet, en el temps i l'espai, de les arts escèniques catalanes i ara el tindrem a l'abast a través de dos formats, una enciclopèdia i una història, des de l'edat mitjana fins ara, en la llengua que sigui, és a dir, llatí, castellà, provençal i català, a més de les que no tenen llengua, com la dansa. A primers de l'any vinent seran consultables en xarxa uns milers d'entrades que creixeran progressivament uns quatre, cinc anys. S'hi treballa amb molt de rigor i molta empena.

—Esteu satisfet de la resposta obtinguda amb la jove companyia IT Dansa?

—És una història d'èxit molt poc coneguda, tot i que té un públic amplíssim,

JORDI FONT

“Som una plataforma polièdrica amb moltes línies d'incidència a favor de l'actualització de l'escena catalana”, diu Jordi Font.

perquè ha actuat al Liceu i al Teatre Nacional amb una resposta molt positiva per part del públic. A les poques places

vacants que no ocupen els nostres graduats, quatre o cinc l'any, per completar les vint de cada any, ens vénen uns tres-cents graduats de tots els continents. La gent que surt de la companyia, després dels dos anys reglamentats, acaben a les primeres del món, de manera que avui hi tenim més de cent vint ballarins i ballarines d'IT Dansa.

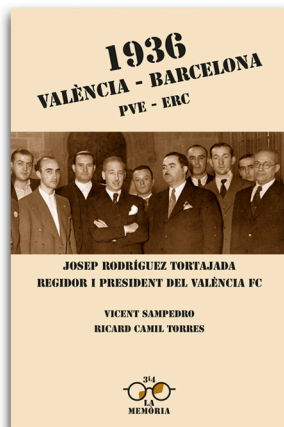
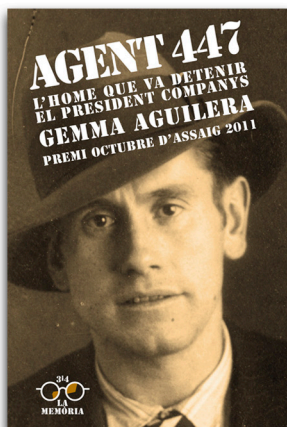
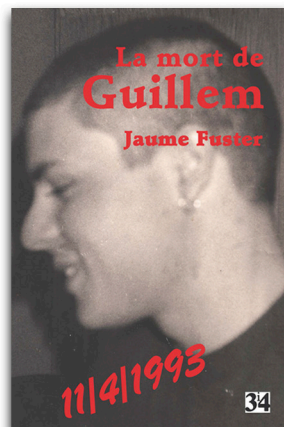
—On és el Museu de les Arts Escèniques que encapçala l'apartat de serveis culturals de l'Institut del Teatre?

—És un museu clandestí perquè no té exposició permanent. És una de les retallades del centenari. L'anàvem a fer al pavelló de la Premsa, l'edifici modernista de l'exposició del 29, molt a prop d'aquí. L'hem d'acabar fent. Ara, és un centre de referència internacional per als investigadors. És un centre de documentació, és la tercera biblioteca en arts escèniques d'Europa, i és un fons museístic, amb col·leccions impressionants, de manuscrits, perquè històricament s'ha erigit en receptor de col·leccions i en comprador. Ara ens ha arribat el fons Puigserver i el d'Esteve Polls, i hem comprat les col·leccions fotogràfiques d'escena de la Colita i de Pilar Aymerich. Si entreu a *Escena Digital* veureu totes les col·leccions digitalitzades: milers de cartells, d'indumentària, de titelles, etc. És espectacular. La meitat del museu la veus per aquí. I també tenim digitalitzades bases de dades de l'hemeroteca.

—Què defineix l'Institut del Teatre?

—L'excel·lència del professorat, l'actualització metodològica i l'ocupació dels terrenys d'avançada. Això és el que ens defineix i el que ha caracteritzat l'Institut al llarg del temps. L'objectiu demana un esforç permanent, tant de captació del professorat professional, de creadors de primera línia, com de formació continuada de professors que fa temps que hi són. A part d'això hi ha dues línies fonamentals a desenvolupar. L'any que ve intentarem lligar una oferta potent de postgrau especialitzats, per obtenir algunes centralitats europees i projectar-nos a l'espai iberoamericà, on som una referència ja en aquests moments. L'altra, l'aprofundiment de la metodologia relativa a la recerca.

Lluís Bonada

Edicions Tres i Quatre / València
RECUPEREM LA NOSTRA MEMÒRIA

Pots seguir-nos a **Facebook** i **Twitter**

Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.com